

AKTUALNO VPRAŠANJE

Pravkar so se razšli borci, udeleženci slavni dražgoških bitk, ki so se letos že drugič srečali v obnovljeni vasi in obudili nekdanje spomine. Organizatorji prireditve so si pridobili novih izkušaj, ki jih bodo lahko porabili v prihodnje.

Vsiljuje se namreč vprašanje, če je oblika smučarskega tekmovanja »Po stezah partizanske Jelovice« dobra, dovolj izobilkovan, da bi lahko na dostojen in množičen način spominjala na nekdanje herojske dni v tem kraju. Časi in načini življenja se namreč hitro spreminjajo. Oblika nekdanjih taborov, mitingov in drugih prijemov, kjer bi obujali spomine na preteklost, ni privlačna. Prav zato so dražgoškim dnevom prilagodili smučarsko tekmovanje. Zamisel je dobra: vsako leto ob

obletnici, ki pada v sredino zime, se tam zberejo smučarji, ki tekmujejo v raznih disciplinah. Pri tem obiskujejo znamenite partizanske kraje na Jelovici in privabijo s to prireditvijo v Dražgoše ne le bivše borce, marveč tudi ljubitelje zimskega športa, gledalce, sploh udeležence s celotne Gorenjske.

SPOMINI

Ima ta oblika tekmovanja oz. obujanje nekdanjih spominov možnost, da postane množična, tradicionalna? Letošnje druge prireditve dajejo optimistične zglede, ne glede na to, da bodo prireditelji vsako leto dopolnjevali program in organizacijo z novimi izkušnjami. Ze po lanskih prvih izkušnjah so skrajšali in znatno omilili

dolžino in težavnost smučarske steze tako, da je pristopnejša širokemu krogu. Se večji pomen bi lahko dali celotni stvari s posebnim tekmovanjem med delovnimi kolektivi in mladinskimi organizacijami v občini. Take so še nadaljne možnosti in zamisli za organizacijo proslav.

Hkrati pa nastaja vprašanje: mar ne bi tudi drugi kraji mogli uvesti kaj podobnega, da bi ohranili spomine na nekdanje dni. Kot so se uveljavile Dražgoše v okrajnem merilu s smukom, bi se lahko uveljavili razni drugi športi in občinskem ali krajevnem merilu tudi drugje. Zlasti letos, ob proslavah 40-letnice KPJ, je to vprašanje še posebno aktualno.

K. M.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Pred spomenik v Dražgošah so položile mnogo vencev razne množične organizacije iz Zeleznikov, Medvod, Skofje Loke, Dražgoš in drugih krajev

Ob štridesetletnici KPJ

JESENICE V JUBILEJIH

Po vsej Gorenjski se že pripravljajo

Kot so povedali predsedniki občinskih odborov, so priprave proslav 40-letnice KPJ v vseh občinah v polnem teku. Domala v vseh občinah že delujejo komisije za izdelavo in izvedbo programa množičnih proslav, dalje komisije, ki se pripravljajo za zbiranje dokumentarnega gradiva, komisije za pomoč mladinskim organizacijam, ki prav tako v okviru KPJ pripravljajo 40-letnico SKOJ; malo je povsod imajo tudi komisije za tisk in propagando, za razstave itd.

Prva večja prireditev na Gorenjskem je v Dražgošah. To bo tudi uvod v proslave jubilejnega leta. Manjše svečanosti ali predavanja pripravljajo tudi po šolah in raznih organizacijah za 21. januar, za obletnico Lenineve smrti. Dasi pripravljajo vsaka občina lastne programe v zvezi z različnimi dogodki delavskega oziroma narodnega gibanja tistega kraja, bodo glavne prireditve v jubilejnih

dnevih aprila, ko bomo slavili 40-letnico tako imenovanega »Kongresa zedinjenja«; tedaj so se namreč prvič združile napredne sile vse naše domovine. Tiste zgodovinske dni žele povsod čim dostojneje proslaviti. Tako pripravljajo v Zireh za 18. april koncert, 19. aprila bo akademija, 26. aprila pa dramska uprizoritev. V Trzinu bodo razen s proslavami in podobnim počastili jubilejno leto KPJ tudi s tekmovanjem v zvezi z delovno storilnostjo med delovnimi kolektivi itd. Pripravljalni odbor za proslave v radovljiški občini namerava tudi vse gospodarske uspehe povezati z zgodovinskimi dogodki kraja, kot na primer z otvoritvijo zdravstvenega doma in avtobusne postaje, z odkritjem spomenika padlim borcem in otvoritvijo novih stanovanjskih blokov v Begunjah in v Kropi ter drugimi pomembnejšimi stvarmi.

K. M.

Kako pomagati družini?

Ustanavljanje komunalnih in uslužnostnih ustanov ter raznih servisnih služb za pomoč družin ma nedvomno velik pomen pri ustvarjanju ugodnejših življenjskih pogojev sleherne družine. O tem govori tudi Program Zveze komunistov, ki hkrati poudarja, da je mogoče to zamisel uresničevati v okviru stanovanjskih skupnosti.

Pri občinskem odboru SZDL na Bledu je bil te dni ustanovljen poseben iniciativni odbor, ki naj bi v bližnji prihodnosti proučil vse možnosti, kako bi bilo moč že v današnjih pogojih organizirati komunalno-servisno službo za pomoč družin. Ureditev takšne organizacije pomoči bi razbremenila žene v gospodinjstvu, hkrati pa bi omogočila večjemu številu žena in deklet, da se zaposlijo.

K. M.

-16

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 3 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 12. JANUARJA 1959

Oh 17-letnici herojske bitke v Dražgošah

Dražgoše - svetel zgled blestečih zmag

naših delovnih ljudi pod vodstvom KPJ - Prva večja proslava na Gorenjskem v okviru 40-letnice KPJ - Na proslavi govoril član IK CK ZKJ

Dražgoše, 11. januarja.

V Dražgošah so danes na svečan način dostojno proslavili 17-letnico slavne borbe, ko se je peščica partizanov s pomočjo tamkajšnjih vaščanov tri dni upirala močnemu navalu nemških enot. Proslave se je udeležilo večje število preživelih borcev in članov delovnih kolektivov iz raznih krajev Gorenjske. Hkrati je bil tradicionalni tek »Po stezah partizanske Jelovice«, v katerem so sodelovale ekipe in posamezniki.

Dražgoše so oživele že včeraj popoldne. Sinoči so na marsikatero okno znanih partizanskih družin potrkali stari borci in potem kramljali o nekdanjih dogodkih in o današnjih težavah. V sobi bivše gostilne so se v oblačih dima razgovarjali borce zgodovinskih dražgoških dni. Tam je bil Tonček Dežman, Biček in drugi. Pogrešali so Milana Zaklja, ki je prišel šele danes zjutraj. Večer je bil kratek, zanimiv, često ganljiv.

Ko je danes zjutraj zažarelo na vzhodu in je izpod Jelovice čez Bičkovo skalo šlo sonce proti Dražgošam, so se med prvimi pripravljali smučarji. Sneg je obetal lepe tekme. Ze v ranih jutranjih urah so iz Češnjice proti Rudnemu lah naprej po ovinkih proti Dražgošam brneli avtobusi. Iz Jamnika so prišle patrole borcev, ki so hodile po partizanskih krajih. Vožaki so urno urejevali smučarsko tezo in končali zadnje priprave za tekmovanje. Zvočnik izpred moderne šolske stavbe je polnil okolico s partizanskimi pesmimi. Prihajali so novi udeleženci: bivši borci, terenci, aktivisti... Spoznavajo se med seboj, se pozdravljajo, sprašujejo o službi, otrocih, stanovanju, o zdravju... Sonce je že močno ogrevalo snežna pobočja, ko je množica udeležencev krenila iz vasi po uglajenem kolovozu proti pokopališču. Med udeleženci je bil Boris Ziberl, dr. Miha Potočnik, Ivan Novak - Očka, Anton Peterzel, France Popit, Vinko Hafner in drugi prvoborci, organizatorji odpora v NOB itd.

Nad grobovi je ob rahlem vetru zavihrala velika zastava. Potem pa je med mlado zasedeno hosto nad pokopališčem zadonela pesem: »Postoj, kdor mimo greš! Za pevci iz Zeleznikov je spregovoril Ivan Lotrič - Jonkel, ki je počastil spomin padlih. Petinštrideset žrtv tistih januarjskih dni, petinštrideset domačinov je tam pokopanih. Različna starost, od 12 do 76 let, jih je združila v enotni grob tistih, ki so ljubili domovino in zanjo žrtvovali svoja življenja. Nekateri domačini imajo tam kar po dva ali tri svojce. Zato je bila deklamacija »Oče, se še spominjaš

ljani, vstaja trboveljskega proletariata po prvi svetovni vojni in druge svetle zmag delovnih ljudi, ki so pod organiziranim vodstvom KPJ šli v boj za svobodo.

Po njegovem govoru so se ob spomeniku vrstili predstavniki raznih množičnih organizacij, ki so polagali vence. Nastala je tišina. Mučne spomine na mnoge padle je znova prekinil pevski zbor. Na cilj pred spomenik je prispela tudi prva patrola »Partizana« Gorje. Dol-

ga, črna množica udeležencev se je potem začela pomikati po belem snegu proti Gorenji vasi. Spet so oživele razgovori: v gostiščih so se združevali borci, znanci, kolektivi... Prijazni domačini so vabili nekdanje znance na njihove domove. Dražgoše so oživele v prijetnem srečanju in dostojnem spominu velikih z godovinskih dni pred 17 leti.

K. M.

Začeli so občni zbori organizacij SZDL

Po praksi iz Tržiča in Kranja

Samostojnost osnovnim organom - Pomladitev vodstev

V petek, 9. januarja so se začeli v občini Radovljica prvi občni zbori osnovnih organizacij SZDL. Ti zbori se bodo nadaljevali po vsem okraju v tem in v začetku prihodnjega meseca.

Na letošnje občne zборе so se vodstva osnovnih organizacij dokaj dobro pripravila. Pri sestavi poročil o dosodanjem delu in o prihodnjih nalogah pa imajo to pot tudi močan pripomoček v podatkih lanske ankete. Tam so pravzaprav nakazani glavni problemi z vsemi težavami in slabostmi, s katerimi

se osnovne organizacije srečujejo pri vsakdanjem praktičnem delu. Prav na osnovi ugotovitev imenovane ankete se je tudi pokazalo, da so v mnogih primerih v vodstvih osnovnih organizacij isti ljudje že dolga leta, posamezni člani tudi po 13 let. V organih delavskega upravljanja je z zakonom usmerjena stalna izmenjava članov v vodstvih. Tako izmenjavanje članov v vodstvih bi bilo zaželeno tudi v drugih organih. Zato so marsikje pripravili predloge za volitve novih članov v vodstva, zlasti iz vrst mladine.

Ze v pripravah na občne zборе je marsikje prišlo na dnevni red tudi vprašanje oblike dela teh organov ali bolje rečeno, njihovo povezanost navzgor — z občinskimi organi. Bilo je več pripomb, da je bila nedejavnosti posameznih organizacij kriva premajhna pomoč od zgoraj — iz občinskih vodstev. Hkrati pa so bile pripombe, da je taka »pomoč« dušila iniciativo osnovnih organizacij.

Tu pa so prišli do razpوتا: ali naj torej občinski odbori SZDL prepuste osnovne organizacije, da samoiniciativno »splavajo« ali naj jih sklicuje na občane sestanke in jim dajejo navodila. Toda praksa je že našla pot nekje v sredini. To se je pokazalo zlasti v Kranju in Trzinu, kjer so sklenili nadaljevati in razvijati to pot. Občinski odbori namreč sklicujejo večkrat predstavnike osnovnih organizacij. Toda ne dajejo jim konkretnih navodil in nalog, marveč le smernice, v okviru katerih osnovna organizacija laže najde rešitev in se loti dela. Na takih posvetovanjih se pogovore o posameznih najvažnejših družbenih in gospodarskih problemih. V delu občinskega ljudskega odbora in njegovih organov in na tej osnovi zavzemajo določena stališča. Tako splošno napolnilo pomaga osnovnim organizacijam, da se samoiniciativno opri- mejo dela in se lotijo tistih nalog, ki so njihovemu kraju, razmeram in pogojem najprimernejša. Za tak način dela, ki utrjuje njihovo samostojnost, se organizacije opredeljujejo tudi na sedanjih občnih zbiorih.

K. M.

Padlim žrtvam v Dražgošah se je poklonilo veliko udeležencev

PABERKI PO SVETU

BOMBA V PRAVOSODNEM MINISTRSTVU

Grk Koronakis ima dokajšno »črno piko« v arhivu pravosodja v Atenah. Njegova preteklost ni čista, razen tega je bil že večkrat kaznovan. Toda vedno, kadar zagreši spet kaj novega, privlečejo iz arhiva tudi »črna piko«. Neprijetno!

Koronakis si je nato domislil: uničiti pravosodno ministrstvo! In res, šel je v poslopje pravosodstva in tam pustil tempirano bombo.

K sreči so pravočasno odkrili bombo in — Koronakis. »Črna pika« se je še povečala, Koronakis pa bo moral 8 let presediti v temnici.

SAMPANJSKA VOJNA

Francozi so se razburili. V Veliki Britaniji prodajo vse več penecih vin iz Španije. In hoteš nočeš, vino celo imenujejo — šampanjec. Se veči! Ko je bil v Londonu predsednik Zapadnonemške republike Heuss, so na banketu, ki ga je priredila kraljica, servirali španjski šampanjec.

Francozi so protestirali. Predstavnik francoskih proizvajalcev šampanjca je vložil tožbo na sodišče. Toda odgovor britanskega sodišča je bil, da Španci svoja peneca vina tudi lahko imenujejo šampanjec. Francozi pa so prepričani, da to ime lahko uporabljajo edino oni, ker je Champagne francoska pokrajina, po kateri se imenuje vino; zato s tožarjem ne bodo odnehali.

Pred nekaj dnevi so Francozi na francosko-španjski meji zaustavili železniški vagon španjskega šampanjca, ki bi moral biti pripeljan skozi Francijo. Vrnili so ga nazaj v Španjo.

Henri Pestel, direktor Francoskega nacionalnega inštituta za izvirne nazive vin, je imel zaradi tega konferenco za tisk in govoril o nesramnem početju Špancev. »Če bo tako tudi v prihodnje«, je dejal Pestel, »se bo nekega dne pojavil še južnoafriški šampanjec«.

ZAKON NI PRIVILEGIJ

Harry Bridges, predsednik Mednarodnega sindikata pristaniških delavcev, je šel iz San Franciska v Reno (država Nevada), da bi se tam poročil z Morikom Savado, američanko japonskega porekla. Toda poroka ni uspela.

Tamkajšnji urad za sklepanje zakonov, ni hotel izvršiti poroke, ker to nevadski zakon zabranjuje: ameriški belec se ne sme poročiti z ženo »rumene rase«.

Bridges se je nato obrnil na sodišče, ki mu je dovolilo poroko. Odgovorilo mu je, da je zakon po ustavi »pravica, ne pa privilegij«; zakon lahko sklene vsakdo in ne samo tisti, ki ima ustrezno barvo kože. Kljub temu pa občina Reno takšnega zakona ne priznava.

PREVARJEN

»Počutim se kot človek, ki ga je žena prevarala, kar ni ugodno, toda, konec koncev je kljub temu zadovoljen, ker se je osvobodil žene — ločil.«

Tako je odgovoril Edgar Faure, nekdanji francoski premier, ko so ga novinarji vprašali, kako se počuti po porazu na nedavnih parlamentarnih volitvah.

Niti alimetnov mu ni treba plačevati!

V FARUKOVI POSTELJI

Kdor plača pet egiptovskih funtov, lahko eno noč prespi v postelji nekdanjega egiptovskega kralja Faruka.

Njegovo posteljo na nekdanji Farukovi ladji »Kasred Keira« so spremenili v — hotel.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 307 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 807-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

V prvih dneh tekočega tedna še suho in mrzlo vreme, potem bo topleje, verjetno snežne padavine.

LIUDJE IN DOGODKI
NOVOLETNI PREVRAT

Če bo za marsikatero deželo nastopajoče leto pomenilo pričakovane pomembnih dogodkov, se je v Kubi zgodila velikanska sprememba takoj v prvih dneh novega leta. Zloglasni diktator Batista, ki je blizu četrto stoletja s trdo roko vladal na tem malem otoku, je končno pred ljudskim nezadovoljstvom pobegnil. Na oblasti se ni mogla obrzati niti vojaška junta (izg. hunta — komite), ki ji je osvojevali Batista zapustil oblast. Zmaga je pripadla legendarnemu uporniku, bradatemu advokatu Fidelu Castru, glavnemu nasprotniku diktatorja Batiste.

Od leta 1933 je Batista proti vsem zakonom demokracije vladal nad drobno srednjeameriško državo — Kubo. Njegova vlada ni bila nikoli priljubljena, niti tedaj, ko je s silo prevzel oblast pred 25 leti, niti pozneje, ko je to ponovno storil leta 1952. Na edinih svobodnejših volitvah, ki jih je Batista dovolil, je ljudstvo glasovalo proti njemu, tako da je moral pobegniti iz dežele. Toda kmalu se je spet vrnil, da bi s podvojeno silo in »obogateno« z izkušnjami še trdnjeje posadil svoj jarem na pleča kubanskemu narodu.

Najbolj krvav dogodek v njegovi dolgoletni strahovladi je zaznamoval 26. julija 1953. leta. Tedaj je vojska na ukaz Batiste začela streljati v množico, ki se je zbrala na ulicah, da bi proslavila 100-let-

nico rojstva Josea Martíja — svobodnimiselnega pesnika in borca za neodvisnost od španskega kolonialnega cesarstva. Na ulicah je tisti turobni dan obležalo 54 mladih Kubancev. Med zaprtimi je bil tudi Fidel Castro. Po srečnem naključju je ušel smrtni obsodbi, se pozneje zatekel v Mehiko, da bi se 2. decembra 1956 izkrcal na Kubi in začel z nezaprtnim bojem proti diktaturi predsednika Batiste.

Batista je tedaj posmehljivo dejal zanj, da je »fantast«, njegovo izkrcanje pa je imenoval »sentimentalni desant«. Toda iz tega sentimentalnega izkrcanja se je porodil upor, od 82 moč, ki so tedaj spremljali Castra, je zrastle razmerna številna in krepka vojska. Njeni udarci, splošno ljudsko nezadovoljstvo, razočaranje poslovalnih krogov — vse to je končno prisililo osvovražnega diktatorja Batisto, da je sramotno pobegnil.

Oblast je zdaj prevzela uporniška vojska Fidela Castra, ki si je sam izgovoril le položaj vrhovnega poveljnika, medtem ko je predsednik republike postal Manuel Urrutia, sodnik Vrhovnega sodišča. Castro bržkone ni hotel zrušiti diktature zato, da bi si sam prigrabil še večjo oblast. Njega nasploh imenujejo revolucionarni idealist zaradi njegovih dokaj nejasnih nazorov, toda pogumnega boja proti strahovladi diktature.

Prav nejasnost glede prihodnjih načrtov Fidela Castra ovija s precejšnjo tajnostjo vse uporniško gibanje in zdaj novo kubansko vlado. Castro ni nikoli razglašal širšega in podrobneje izdelanega programa, razen ene same točke: strmoglaviti oblast Batiste.

Prav zato nekateri države, ki so tod posebej zainteresirane, predvsem ZDA, z nezaupanjem zro na novi režim. Čeprav je Kuba drobn otok v Karibskem morju, so interesi velikih ameriških družb tod precejšnji. Skoraj milijardo dolarjev ima ameriški kapital naloženega v razne veje industrije in kmetijstva na Kubi. Največ pa v proizvodnji sladkorja, ki je glavni izvozni pridelek otoka. Batista se je doslej precej tesno naslanjal na ameriške monopole in ti so ga dolgo časa zvesto podpirali. Toda čedalje močnejše nerazpoloženje ljudstva je menda polagoma odprlo oči tudi Batistinim podpornikom, tako da so, kot vse kaže, počasi »spremenjali«. Njihovi napori veljajo zdaj predvsem pridobivanju naklonjenosti Fidela Castra in novega kubanskega vodstva.

Ljudstvo na malem latinskoameriškem otoku — na »biseru Karibskega morja« kot mu pravijo — si je sicer priborilo svobodo in demokracijo, vprašanje pa je, ali se bo lahko tudi otreslo duševnega vpliva vsemogočnih ameriških monopolov? Martin Tomažič

v nedeljo smo zabeležili

OBČNI ZBOR AVTO-MOTO DRUŠTVA JESENICE

Jesenice, 11. januarja.

Sinoči je bil na Jesenicah redni letni občni zbor Avto-moto društva Jesenice. Stevilni člani društva so poslušali poročila o delu v preteklem letu. Največ skrbi so posevali vzgoji novih šoferjev, saj je šoferjske izpite opravilo nekaj sto amaterev. Društvo je organiziralo tudi predavanja o cestno-prometnih predpisih za šolsko mladino in za odrasle. Zeleti je, da bi društvo tudi v prihodnje tako skrbelo za pravilno prometno vzgojo prebivalstva, kot doslej.

U.

V VODICAH IN KOMENDI SO GOSTOVALI

Komenda, 11. januarja.

Dramatska sekcija DPD Svobode iz Senčurja je danes popoldne uprizorila slovensko ljudsko igro v 8 slikah »Hajduk Janušek«. Popoldne so nastopili v prosvetnem domu v Vodica, zvečer pa v prosvetnem domu v Komendi. Obe predstavi sta bili dobro obiskani.

-an

PRVENSTVO KRANJA V KOŠARKI

Kranj, 11. januarja 1959.

V nadaljevanju prvenstva Kranja v košarki je danes v 8. kolu Univerza premagala Tehniko s 120:107 (60:49). Za zmagovalce je

bil najuspešnejši Colnar II s 40 koši, za Tehniko pa je dosegel največ košev Stružnik — 44. Ekipa gimnazije tudi v 8. tekmi ni imela sreče. Kljub vodstvu v prvem polčasu ju je Medicina premagala z rezultatom 126:106 (60:53); najboljša strelca: Petrič II 56 košev za Medicino in Rus I 38 košev za Gimnazijo. 4 kola pred koncem tekmovanja Medicina zanesljivo vodi in bo verjetno osvojila prvo mesto, Univerza pa je po današnji zmagi nad Tehniko najresnejši kandidat za drugo mesto. Ekipa gimnazije je še vedno brez točke.

L. S.

JESENICANI PREMAGALI LJUBLJANO

Jesenice, 11. januarja.

Danes popoldne je bila na Jesenicah odigrana prva prvenstvena tekma za slovensko ligo v hokeju na ledu med HK Jesenice B in HK Ljubljana B. Igra je bila slaba. Videti je bilo, da so ljubljancini komaj drugič na ledu, zato so bili Jeseničani daleč pred njimi. Ljubljana jim niti v obrambi ni bila kos. Jeseničani so zmagali z rezultatom 18:0 (5:0, 4:0, 9:0). Moštvi nista bili enakovredni, zato tudi igra ni bila zanimiva.

TRAŽAŠKI SLOVENCISOBISKALI KRANJ

Kranj, 11. januarja.

Brez pomislekov lahko trdimo, da je bil večer slovenske pesmi, ki ga je sinoči posredovalo pevsko društvo »Valentin Vodnik« iz Doline pri Trstu v Prešernovem gledališču, redko in nepozabno doživetje, kakršnih hrani kranjska kulturna kronika le malo. Srečanja s slovenskimi pevci iz zamejstva ne kaže ovrednotiti zgolj kot pomemben kulturni dogodek, temveč pomeni mnogo več: gre za manifestacijo vokalne glasbene kulture in slovenske besede, ki že dolga desetletja plemenitita in bo-

drita, razveseljujeja in oplajata tržaške Slovence z narodno zavestjo.

Odveč je bojazen, da koncert ni imel poslušalcev. Nasprotno; je redkokdaj se zgodi, da bi se občinstvo udeležilo neke prireditve v tolikšnem številu. Koncert ni razočaral, o čemer so pričali predvsem viharji aplavzi, s katerimi so poslušalci nagrajevali nastopajoče. — Spored so izvajali 23-članski moški pevski zbor, tamburaški orkester, zabavni trio in vokalni duet.

Večer bi na kratko ocenili tako: tenkočutna izbira in brezhibno ter kvalitetno izvajanje programa, ki so ga prevečali umetnostni zanos, lepočutje in neposrednost. Večer lahko služi kot vzor za enake in podobne prireditve.

Uvodni pesmi pevškega zbora ob spremljavi tamburaškega orkestra so sledili pozdravni nagovori zastopnikov političnih organizacij in kulturnih institucij, ki so drage goste domala zasuli s svetjem. Za tople pozdrave in prisrčen sprejem se je zahvalil tajnik Slovenske prosvetne zveze Trst Edvin Svab.

Iz kasnejših razgovor z gosti je bilo moč posneti, da sodi tokratno srečanje med najlepša in najiskrenejša doživetja, kar so jih kdajkoli doživeli na podobnih gostovanjih.

Nič manj navdušen ni bil tov. Svab, ki nam je o vtisih tega večera pripovedoval takole: »Tako prisrčnega sprejema se resnično nisimo nadejali. Ginjenji smo. Spomin na to toplo doživetje nam bo vili novih doživetnih moči, predvsem pa vero v brate Slovence, ki nas niso pozabili, čeprav živimo onstran meje. Zelim, da to srečanje s Kranjem ne bi bilo zadnje!«

Se isti večer so gostje odpotovali v Ljubljano, danes pa so si ogledali cesto Bratstva in enostnosti. Ustavili so se v Otočcu pri Novem mestu, kjer so pridrili koncert.

Ob slovesu je tudi kranjsko občinstvo želelo, da tokratno srečanje s Slovenci iz zamejstva ne bi bilo zadnje.

S. S.

naša kronika

MLADINCI IN KOMUNISTI O DELU MLADINE

V petek, 9. januarja je bil v dvorani nad Delikateso plenum Občinskega komiteja ZK Kranj skupno z Občinskim komitejem LMS o delu mladine. Mladinci so skupno s člani Občinskega komiteja ZK pretrpeli vprašanja zabavnega življenja mladine, ideološke vzgoje, uvajanja šolske reforme itd. Poudarili so, da so kranjski mladinci potrebni prostori, v katerih bi lahko prirejali predavanja, zabavne prireditve, razgovore itd. Razprava je tudi pokazala, da je v naši občini še mnogo neorganizirane mladine — zlasti je to pereče na vasi in v tovarnah. Občinski komite LMS bo zdaj začel široko akcijo za vključevanje pionirjev osemletk v mladinsko organizacijo. Na plenumu so govorili tudi o uvajanju šolske reforme — posebno v gimnazijah, kjer razen preimenovanja letnikov, kakor so poudarili dijaki, šolske reforme še ni čutiti. Razprava je pokazala tudi potrebo šolanja bodočih kmetičkih gospodarjev v posebnih šolah. Ob zaključku so udeleženci plenuma izvolili štiričlansko komisijo, ki bo v prihodnjih dneh formulirala sklepe plenuma in jih razposlala vsem osnovnim organizacijam.

PRED KONFERENCAMI OSNOVNIH ORGANIZACIJ SZDL

Občinski odbor SZDL Bled je na zadnji seji razpravljaval o pripravah za letne konference, ki jih bodo izvedle osnovne organizacije po vaseh in naseljih Bleda do konca januarja. Za te konference bodo osnovne organizacije morale pripraviti temeljito analizo o svojem delu. Članstvo SZDL bo ob tej priložnosti tudi seznanjeno z gospodarstvom v občini in drugam, kar zanima volivce. Posebno skrb bodo morale osnovne organizacije posvečati sprejemanju novih članov v SZDL, zlasti iz vrst mladine. To bo ena najvažnejših nalog organizacij SZDL v tekočem letu. Pričakujejo, da se bo število članstva SZDL, ki sedaj zajema 74% vseh občanov volilnih upravičencev, znatno povečalo.

-jb

SPREJELI SO JIH V MLADINSKO ORGANIZACIJO

Pred kratkim je bilo 48 pionirjev osemletke »France Prešeren« in 24 pionirjev osemletke »Ivan Cankar« sprejetih v mladinsko organizacijo. Občinski komite LMS Kranj si je namreč pred nedavnim zastavil nalogo, da vključi čimveč pionirjev iz zadnjih letnikov osemletk v mladinsko organizacijo. Te pionirje je po kratkem razgovoru sprejel sekretar Občinskega komiteja LMS Kranj Mirko Galičič in jim svečano izročil mladinske izkaznice. Osmemu razredu osemletke »France Prešeren« pa je v spomin na sprejem v mladinsko organizacijo tovarna »Iskra« podarila megnetofon.

rr

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE DELAVCEV NA JESENICAH

Gradbeno podjetje »Sava« na Jesenicah že dalj časa čuti pomanjkanje kvalificiranih delavcev, zato so se pred nedavnim odločili, da bodo priredili strokovni tečaj za vse, ki si želijo pridobiti kvalifikacijo. Tečaj, ki bo trajal tri mesece, se je že pričel in ga obiskuje 30 ljudi. Predavanja so v popoldanskih urah. Upajo, da se bodo tečajniki v treh mesecih toliko naučili, da bodo lahko naredili izpit za kvalificirane delavce.

U.

PRIPRAVILI BODO PROSLAVO OB 15-LETNICI POŽIGA VASI JAMNIK

Na nedavnem občnem zboru osnovne organizacije ZB v Besnici, ki se jo je udeležil tudi član ZB Kranj Hinko Ciglič, so sklenili, da bodo pomagali pri zbiranju gradiva za Zbornik o NOB, ki ga bo izdal občinski odbor ZB Kranj. Ob telesnjem krajevnem prazniku bodo odkrili dve spominski plošči in sicer prvo na novozgrajenem Zadržnem domu v Besnici v spomin 25 borcem in žrtvam fašističnega terorja, drugo pa na osnovni šoli v Pševem v spomin 7 borcem iz Pševskega Javornika. Ob zaključku praznovanja pa bo v Jamniku nad Kropo ob 15-letnici požiga vasi svečana proslava.

-an

obrazi in pojavi

ČUDNA TRGOVINA

Gogoljev Čičikov je trgoval vsaj z mrtvimi dušami! Končno, to takrat — v zaostali carski Rusiji — ni bilo prav nič čudnega. Toda pri nas so danes ljudje, ki bi radi trgovali celo z živimi. To pa je čudno in celo malce zaskrbljujoče. Razgalja namreč mentaliteto ljudi, ki so v interesu nekakšnih principov sposobni storiti mnogo gorja sočloveku in ga hudo užaliti in ponižati.

Ce jim potem kdo to očita, pravijo, da so preganjani, da so ovirani. Ce pa oni nekoga resnično ovirajo, delajo to pač v višjem interesu...

V čem je stvar? V temle: Umrl je zadnje dni starega leta. Kar skor blisk je šinila novica skozi vas.

Luka je bil vedno eden tistih naprednih vaščanov, ki niso stredili niti s časom niti z zdravjem, kadar je šlo za pravično stvar, za pravice ljudi. Vseskozi je sodeloval z narodnoosvobodilnim gibanjem in je bil eden prvih aktivistov v vasi. Bil je štirikrat odlikovan. Vaščani so ga cenili. Zato so ga skorajda vsi spremili na njegovi zadnji poti.

Tudi prej, ko je bil več let priklenjen na posteljo, so ga vaščani pogostoma obi-

skovali, mu prinašali priboljške, ali mu na kakršenkoli drug način izkazovali pozornost. Zlasti velikokrat so ga obiskovali bivši borci in aktivisti, da mu olajšajo zadnje dni življenja.

Nekaj dni pred smrtjo pa je Luka dobil nenavaden obisk. Prav nič mu ni bilo do njega, a je bil že tako slab, da se ga ni mogel ubraniti. Prišlo so tri kmetice, ki so se sicer med vojsko in po njej njegovi hiši najraje daleč izognile. Prišle so z zvrhano košarico in binavsko zaskrbljenimi obrazi. Bilo je na dlani: niso prišle k Luku, da bi mu olajšale trpljenje, da bi ga vzpodbudile. Da bi to storile, so imele precej priložnosti že v preteklosti, pa tega niso hotele storiti. Prišle so le po njegovo dušo. Gnalo jih je upanje, da bodo uspeli »spreobrniti« človeka v natežjem in najboljčlovejšem trenutku. To jim je nekoč pri podobnem obisku celo že uspelo.

Ne da bi pomislil, koliko bolečin prizadajajo bolniku, so silele vanj in blinile zavzetost za njegovo usodo. Mar ni javižejsko lomiti človeka v trenutku, ko je najtanjši?

O tem se ženske niso spraševale. Tudi tega niso opazile, da so bolniku zelo zelo odveč. Kako naj bi Luka zatajil tisto, kar mu je življenje vsadilo globoko v srce? Posebno še, ko ga je k tem navedenim tista ženska, ki mu je še nedavno tega odklonila pomoč, ki bi mu jo morda ne odklonil najbolj nepoznan človek: Ni mu hotela popraviti strehe, ko jo je prosil za to, da bi mu ne tekelo več v čumnatu, kjer je ležal bolan.

Temu obisku je sledil še drugi. Ni minilo mnogo časa in proti Lukovi hiši je spešila postava v črni suknji s svečnjem pod roko.

Prišel je župnik, da bi ga spovedal. Povsem normalna pot, k tistemu, ki to hoče. A hkrati povsem odveč, k tistemu, ki to odklanja. Morda ne samo odveč, marveč bi lahko imenovali še kako drugače, ostreje, s pravim imenom.

Prav zato je, brž ko se je izvedelo o Lukovi smrti, završalo po vsej vasi: »Dušo so mu hoteli ukrasti, strebe pa mu niso mogli popraviti!«

Taki in podobni so torej sodobni Čičikovi — trgovci z živimi dušami.

S seje UO Gorenjske turistične zveze

Denar v objekte, ki največ obetajo

V petek, 9. januarja je bila v Kranju seja Gorenjske turistične zveze. Osrednja misel razprave se je sukala okrog določitve prioritete investicijskega programa za turizem in gostinstvo v letu 1959; razen tega so govorili še o programu cest v okraju in rešili nekatera organizacijska vprašanja v zvezi z občnimi zbori turističnih društev na terenu.

Občni zbor je ugotovil, da položaj v zvezi z razpoložljivimi sredstvi za investicije v turizmu in gostinstvu ni posebno spodbuden. Okrajni investicijski sklad v te namene znaša 61 milijonov dinarjev, razen tega pa je republika prispevala okrajnemu investicijskemu skladu še 30% od tega zneska. Ker pa zne ek, nekaj manj kot 80 milijonov dinarjev, še vedno ne bo kril vseh potreb obširnega programa, bodo občine oziroma podjetja lahko dobila republiški sredit ali pa se bodo udeležila zveznega natečaja za turizem in gostinstvo.

V prioriteten listi turističnih in gostinskih objektov v letu 1959, kjer gre predvsem za adaptacije in opremo ter nekaj manj za novogradnje, so zajeti predvsem tisti objekti, od katerih si obetamo v najkrajšem času največjih koristi. Semkaj sodijo: blejsko kopalnišče, blejski grad, Park hotel Bled, hotel Jezero Bohinj, hotel Pod Voglom Bohinj, Motel v Kranjski gori in Dom na Krav-

cu. Investicijski program bo deloma krit s kreditom OLO

S pomočjo Gorenjske turistične zveze je časopisno podjetje »Gorenjski tisk« uredilo moderen laboratorij za črno-belo in barvno komercialno fotografijo. V laboratoriju bodo izdelovali predvsem razglednice gorenjskih turističnih krajev. V petek, dne 9. januarja so si laboratorij, pred začetkom rednega obratovanja, ogledali tudi člani Upravnega odbora Gorenjske turistične zveze.

Kranj v znesku 63 milijonov dinarjev, soudeležena pa naj bi bila republika s 57 milijoni in zveza s 113 milijoni dinarjev. Nekaj sredstev bodo lahko prispevala tudi podjetja sama, medtem ko višina občinskih kreditnih skladov v te namene še ni znana.

Cestno omrežje v kranjskem okraju, dasiravno so bile lani popravljene mnoge komunikacije, pomani še vedno problem, ki ga

ne kaže zanemarjati. V ta namen je Uprava za ceste OLO Kranj pred časom izdelala cestni program, ki predvideva najnujnejša popravila, preložitve cest in rekonstrukcije nekaterih mostov. Program je bil tudi razposlan turističnim društvom, ki naj bi ga dopolnila z nekaterimi novimi predlogi. Ker pa znašajo razpoložljiva sredstva le 87 milijonov dinarjev, vseh predlogov za popravila cest, ki so jih prispevala turistična društva, letos ne bo moč uresničiti. Pač pa je bilo na seji sklenjeno, da bosta o cestnem programu, predlogih in dopolnitvah, obveščeni okrajna in republiška uprava za ceste.

Kadar se ne ve, kdo pije in kdo plača

Zanimiv spor pred sodiščem

Predlanskim, julija so odprli v Dragi novo planinsko kočjo. Tega so bili veseli planinci, ki hodijo tam mimo na Begunjsko in drugam, mnogi obiskovalci znanega grobišča talcev in drugi. Koča je potrebovala oskrbnika. Planinsko društvo v Begunjah, ki je postavilo kočjo, je moralo urediti tudi to. Oskrbnik, ki je deset let oskrboval kočjo na Begunjski in član Gorskke reševalne službe je dvignil delovno knjižico v podjetju »Elana«, kjer je bil zaposlen, in se oprjel novega dela. Vrtil se je za pultom, prevažal meso, kruh in

solato po dolini navzgor in pripovedoval gostom, kako bo ta kočja lepa, ko bo podaljšana, kako jo bodo prepletkali, uredili to in ono...

Vse je šlo lepo in gladko. Prišla je prva jesen in za njo zima, nato je Draga spet ozelenela in so zadisale murke, in znova je nad Begunjsko zatulil snežni metež. Toda v koči se je to pot, čez pol-drugo leto, nekaj spremenilo.

Prišla je tržna inšpekcija. Pregledovali so listke, potrdila, račune in knjige. Izid? Kot navadno: netočnost, nesposobnost in končno — primanjkljaj.

Take ugotovitve za inšpekcijo niso nič posebnega. Zdaj se je šele začelo zanimivo.

»Plačo naj mi dajo. Oskar sem tu, nisem dobil plače — ne jaz ne žena, ki je kot kuharica v koči,« se je oglasilo iz kočje.

»Dvigne naj cene, pa bo dobil plačo,« so se branili delodajalci.

Začela se je zanimiva obramba z obeh strani. Prizadeti uslužbenec in dva zastopnika, kinec, kot sam pravi, je od prednjaj bi jih izvolili z javnim glasovanjem. Vodja zbora in obemega predsednik komisije pa se nje niti ni držal in je skupaj zvedel sta se hranila on in žena v družini odborniki povzročili, dakoči iz skupne kuhinje. Tam sta se je začela dolgočasna pravdaimela tudi stanovanje oziroma »poslovsko senca«. Neprčakosobno je namreč vstal eden od odbornikov in predlagal drugo dobro pozna. Vtis je bil, da je Kadar se je namreč v predalih ni niti sam sestavljal in napisal. Vsem dobrohotnim nasvetom gosta-predsednika kranjske občine in dosedanjega cerkljanskega predsednika navkljub, se je vlekel nepločan razgovor, ki je odkril popolno nezaupanje v članke komisije, ki so jo odborniki sam izvolili. Po drugi plati pa je bilo razvidno, da je šlo pri tem predlogu za osebe, ne pa za delo v skupno korist. To so v živahni razpravi ugotavljali nekateri odborniki. Poudarjali so, da je treba izbrati take ljudi, ki so sposobni in tudi pripravljeni delati, žrtvovati in koristiti pri ureditvi živahni skupnih ciljev in da je to ozko, osebno gledanje lahko škodljivo. Toda razprava je kljub temu zašla v osebne, nekoristne podrobnosti ter pokazala, da posameznik še ne razumejo bistva socialistične demokracije.

Končno so se zedinili za tajno volitve. Izvoljeni so bili: za Valesovo Tone Jereb, za Cerklje Janez Globčnik, za Brnčke Stan-ko Skubic, za Zalog Ivan Kosir-nik, za Poženec Franc Hubad in za Dvorje Stefan Čimžar. V zbor proizvajalcev sta izvoljena Stane Bobnar in Janez Por.

Tako je šlo iz meseca v mesec, iz ene turistične sezone v drugo. Brez točnih obračunov in evi-dence.

Iz zapisnikov raznih sej Turističnega društva v Begunjah je razvidno, da so večkrat omenjali, da v koči v Dragi ni prave evi-dence. Imenovana je bila celo hon-orarna oseba, da bi to uredila, toda...

Zanimivo je, da zaposleni v koči, kot pravi, sploh ne ve, kakšno plačo naj bi imel. Nima nikakršne pogodbe oziroma odločbe, niti dogovora.

Vso stvar je zdaj prevzelo v rešitve sodišče. Ne glede na to, kakšna bo končna ugotovitev in zaključek, je omenjeni primer značilen za majhne, neurejene obrate, kjer nihče ne ve, kdo pije in kdo plača.

Živahen „likof“

ObLO Cerklje

Občinski ljudski odbor Cerklje je imel 30. decembra svojo zadnjo sejo. Sklepali so o številu odbornikov, ki naj bi jih izvolili iz področja te bivše občine za Občinski ljudski odbor Kranj, kamor se priključujejo.

Po skupni seji sta imela zbora ločene seje z volitvami odbornikov. Zbor proizvajalcev je hitro izbral dva, splošnem zboru pa

se je zataknilo. Komisija je predlagala šest kandidatov, izbranih tako, da bi vsak bodoči krajevni odbor imel dva zastopnika, kinec, kot sam pravi, je od prednjaj bi jih izvolili z javnim glasovanjem. Vodja zbora in obemega predsednik komisije pa se nje niti ni držal in je skupaj zvedel sta se hranila on in žena v družini odborniki povzročili, dakoči iz skupne kuhinje. Tam sta se je začela dolgočasna pravdaimela tudi stanovanje oziroma »poslovsko senca«. Neprčakosobno je namreč vstal eden od odbornikov in predlagal drugo dobro pozna. Vtis je bil, da je Kadar se je namreč v predalih ni niti sam sestavljal in napisal. Vsem dobrohotnim nasvetom gosta-predsednika kranjske občine in dosedanjega cerkljanskega predsednika navkljub, se je vlekel nepločan razgovor, ki je odkril popolno nezaupanje v članke komisije, ki so jo odborniki sam izvolili. Po drugi plati pa je bilo razvidno, da je šlo pri tem predlogu za osebe, ne pa za delo v skupno korist. To so v živahni razpravi ugotavljali nekateri odborniki. Poudarjali so, da je treba izbrati take ljudi, ki so sposobni in tudi pripravljeni delati, žrtvovati in koristiti pri ureditvi živahni skupnih ciljev in da je to ozko, osebno gledanje lahko škodljivo. Toda razprava je kljub temu zašla v osebne, nekoristne podrobnosti ter pokazala, da posameznik še ne razumejo bistva socialistične demokracije.

Končno so se zedinili za tajno volitve. Izvoljeni so bili: za Valesovo Tone Jereb, za Cerklje Janez Globčnik, za Brnčke Stan-ko Skubic, za Zalog Ivan Kosir-nik, za Poženec Franc Hubad in za Dvorje Stefan Čimžar. V zbor proizvajalcev sta izvoljena Stane Bobnar in Janez Por.

Za pranje perila ni več zagate

Po otvoritvi centralne pralnice v Kranju

Pred novoletnimi prazniki so v Kranju slovesno odprli veliko centralno pralnico. Neuporabljene prostore na Savskem bregu so preuredili v sodobno pralnico. Tam so postavljeni trije pralni stroji. V osmih urah opere vsak stroj 6 žent. Skupno operejo vsi trije stroji v eni delovni izmeni 136 kilogramov perila (suhaga). V pralnici je tudi centrifuga, ki oprano perilo dokaj dobro »osuši«. Strokovno povedano: perilo iz centrifuge ima samo še kakih 20% vode, kar praktično žene povedo še razumljiveje: da je samo malo prevlažno za likanje.

Vse več žena in gospodinj se poslužuje te nove pralnice. Od devete do enajste in popoldne do sedmih je tam vedno dosti ljudi.

»Koliko plačam?
»Dvesto dinarjev.«
»Veliko! Malo je tega perila, prosim!«

Tako se je nenadoma razvil razgovor. Žene namreč moti, da plačajo 200 dinarjev za pranje tudi če prineso malo, kajti perilo vsake stranke gre kot posebna »zehta« posamež v pralni stroj. Seveda, če ne presega 7 kg. Poleg tega plača stranka še za vsako žshto 90 dinarjev za prašek, tako da celotno pranje stane 290 dinarjev. Vsekakor dokaj ugodnejša cena kot pri pranju na dosednji način. Kar pa gospodinjje še posebno veseli je to, da perilo dobijo oprano kmalu nazaj. Perilo prinese popoldne, ga popoldne dvigne in zvečer zlika.

Toda pralnica še ni dokončno urejena. V načrtu so še drugi

oddelki v zgornjih prostorih. Savskem bregu imata vedno več dela tudi pralnici na Zlatem polju in v Stražišču. V kratkem

potem dvignile oprano, zlikano in bodo odprli javno pralnico tudi v naselju »Iskre«.

Razen centralne pralnice na K. M.

Za celoletno varčevanje — bogata nagrada!

Učenci osemletke Simon Jenko so vse leto polnili hranilnike s kovanci od najmanjšega do največjega, kakor tudi z bankovci od desetaka do tisočaka. Ko je zastopnik Komunalne banke ob koncu leta preštel vloge, je ugotovil, da so te v letu 1958 zelo narasle, da je porast vlog na tej šoli celo na prvem mestu. Upravni odbor Komunalne banke in centrale sta sklenila, da pripravita mladim vlagateljcem za Novoletno jelko prijetno presenečenje. Presenečenje je bilo res veliko. Dždek Mrzaj je prebral zbranim učencem ob Novoletni jelki pismo upravnega odbora, v katerem le-ta sporoča, da prejme šola Simon Jenko opremo za šolsko delavnico z orodjem in stroji vred, v skupni vrednosti čez 400.000 dinarjev. Učencem so se zasvetile oči, kajti doslej svoje delavnice za tehnični pouk niti imeli niso.

Tudi učenci osemletke France Prešeren niso mnogo zaostajali z vlogami. Zato so za Novoletno jelko prejeli poleg foto aparata za fotokrožek še kompletne smučičkar za 20 člansko ekipo. Lanski zmagovalci-učenci osnovne šole Primskovo imajo tudi letos zelo visoke vloge — nagrada: epidiaskop v vrednosti čez 90.000 dinarjev.

Ker so vse šole bile obdarjene s kolektivnimi nagradami drugih ustanov in podjetij, bodo letošnjo Novoletno jelko učenci še dolgo pomnili.

J.

Talež in kopalnišče

Dva glavna cilja radovljiškega turističnega društva

V Radovljici je lepo pozimi in poleti. Tako pravijo domačini in tudi na raznih sejah turističnega društva trdijo to.

V letošnjem, in če ne bodo uspeli, še v naslednjem letu, imajo v glavnem dva osnovna cilja, ki naj bi pospešila tako letni kot tudi zimski turizem. Za letni turizem hčejo predvsem obnoviti kopalnišče, ki je staro že 25 let in ne ustreza potrebam.

V razgovorih o zimskem turizmu pa se njihovi pogledi upirajo navzgor, na Jelovico, na Talež. O ugodnih terenih za smučanje na Taležu se znano vsem okolčanom. Primanjkuje pa čem tja prometnih zvez. Odkar je narejena cesta do bližine Tale-

ža, so se upi še povečali. Razgovori tečejo o žičnici, ki bi iz radovljiške strani vodila do Taleža. Zdaj pa povezujejo te načrte še z Bledom. Predvidevajo, da bi tudi iz Bleda žičnica peljala na Talež. Tako bi Bled z bližnjimi okolici dobil lep pristop do ugodnih smučišč z lepim razgledom na Triglavsko pogorje. Na Taležu je navadno sneg za smučanje do aprila meseca.

Prav tako se je lani pokazalo, da je za razvoj turizma v Radovljici nujno potrebna avtobusna postaja in tudi bencinska črpalka. Avtobusno postajo bi že morali graditi. Kje je vzrok, da tega niso storili?

K. M.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH

POŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Delavsko in družbeno samoupravljanje se je zelo razširilo in pri tem aktivno sodeluje vse več ljudi. Ti ljudje, med njimi je večina starejših, pa se včasih v šoli niso učili tistega, kar danes pri tem delu potrebujejo. Zato se morajo zdaj izobraževati. Ponekod na Gorenjskem so že ustanovili zavode za izobraževanje odraslih, drugje pa to de'lo teče v okviru raznih, več ali manj priložnostnih tečajev, seminarjev, predavanj, v okviru Svobodnih in tako dalje.

Tudi v Trzinu so na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora razpravljali o pošolskem izobraževanju. V vseh večjih tovarnah imajo izobraževalne centre, ki uspešno skrbijo za strokovno in splošno izobraževanje delavcev. Izobraževalni center v Bombažni predilnici in tkalnici prireja n. pr. razne seminarje, predavanja, ekskurzije, tečaje za tuje jezike, filmske predstave itd. Poživiti pa bo treba delo občinskega izobraževalnega centra, ki je že ne-

kaj časa formalno ustanovljen, ni pa še pričel z delom. Pred nedavnim so v Trzinu ustanovili tudi center za napredek gospodinjstva, ki ima dobre pogoje za delo, tako v pogledu denarnih sredstev kot tudi glede strokovnega kadra.

Za pošolsko izobraževanje mladine in za izobraževanje odraslih sta velikga pomena tudi radio in tisk. Leta 1955 je imela trziška občina 1173 radijskih sprejemnikov (en sprejemnik je torej poslušalo povprečno 10 prebivalcev), v letu 1958 pa že 1938 (en sprejemnik na 1,5 prebivalca). Tudi časopisi so bili lani med prebivalstvom močno razširjeni (en časopis na 2,5 prebivalcev). Na prvem mestu je Trziški vestnik, sledi Tadenska tribuna, Glas Gorenjske, Slovenski poročevalec itd.

V preteklem letu je bilo v trziški občini pet knjižnic, in sicer večja v Trzinu, manjše pa v Kovorju, Podljubelju, Lesah in Lomu. Trziška knjižnica je imela leta 1956 samo 232 knjig

in 37 izposojevalcev, leta 1951 621 knjig in 102 izposojevalca, leta 1955 že 1459 knjig in 288 izposojevalcev in lani 2334 knjig in 625 izposojevalcev. Lani so izposodili 5200 knjig (leta 1956 samo 486). Knjižnica v Kovorju, ki je, z izjemo trziške, najbolj devavna, ima 230 knjig, knjižnica v Podljubelju 303, v Lesah 250 in v Lomu 120. Prostori knjižnice v Trzinu že dalj časa ne ustrežajo resničnim potrebam in bo treba čimprej misliti na nove. V okviru DPD Svoboda v Trzinu dela tudi čitalnica, ki jo zlasti mladi redno in v velikem številu obiskujejo in je močan vzgojni faktor v občini.

A. T.

NEUPRAVIČENI HONORARJI

„Honorarna“ hiša ali vsaj „FIAT 600“ - Tri službe in tri plače za osemurni delavnik - Monopoli med prosvetnimi delavci - Šibka kontrola organov družbenega upravljanja - Na dnevnem redu poznanstva in izkoriščanje

• Z odlično oceno je položil zrelostni izpit na srednji šoli. Edina njegova želja je, da bi še študiral in izpopolnil svoje znanje. Toda kako? Domača bremena za študij ne zmorejo. V službo mora in bo med službovanjem še študiral in seveda doštudiral, kadar pač bo, čeprav v njegovem kraju že vrsto let pogrešajo ekonomista, pravnika, zdravnika, profesorja ali strokovnega učitelja.

• V tistem kraju svojih dijakov ne štipendirajo. Niti pomislili niso na to, da bi s tem najraje pristli do potrebnih ljudi s poklici, ki jih najbolj potrebujejo. Nasprotno pa dopuščajo, da strokovnjak (večkrat ta seveda ni prav nič strokoven) v svojem rednem delovnem času, za katerega je plačan, opravlja še druga dela, za katera prejema posebne prejemke. Razumljivo je, da moramo potem vrednost njegovega dela deliti najmanj s tistim številom, ki pove, koliko služb opravlja v istem času, čeprav za vsako delo dobi polno plačilo.

• Mlad človek je diplomiral. Poln je poleta, čeprav še neopipljenega značaja. Najraje bi začel z delom v svojem kraju. Toda domačinom ni to nič kaj po godu. Pravijo, da bi morali dobiti starejšega, že izkušenejšega človeka, ker jim mlad ne bi mogel kaj prida koristiti. Dokler pa takšnega ne dobe, bodo že še potrpežli s tistim, kar imajo, bodo ljudje vsaj kaj zaslužili.

All so honorarni zaslužki, ki pri nekaterih večkrat dosega skoraj bajne vsote, res tako nujni in družbi koristni? Prav gotovo ne in bi ne smeli biti, saj smo le ljudje in ne roboti. Toda žal je še vedno tako, da je precej primerov, ko se nekateri hočejo zaradi zaslužka razčetrirati, ali pa mi sami hočemo nekoga razčetrirati iz nepremišljenosti.

ISTOČASNO TRIKAT DIREKTOR

Vsakdanje in razumljivo je, da je nekdo direktor v podjetju in istočasno tudi član odbora ali celo predsednik neke družbeno-politične organizacije ali društva. Nikakor pa ni moč verjeti, da bi bil nekdo lahko istočasno dvakrat ali celo trikrat direktor. Žal pa so še vedno tudi takšni primeri.

Bleščani so se že večkrat spraševali (prav tako tudi tuji turisti), zakaj na Grajskem kopalisku ni vse tako kot bi moralo biti; gospodinje pa so nejevoljne,

ker v poletni sezoni v trgovin. niso tako postržene kot so v drugih krajih lahko. Čuditi se takšnemu stanju je seveda odveč, če vemo da je direktor kopaliska in trgovskega podjetja »Specerija« ista oseba. V pravkar minulem letu je bila ista oseba tudi direktor Žage Bled, dve leti pred tem pa še prisilni upravnik Pekarije Bled, razen tega pa je še prostovoljno, kot nekakšen svetovalec, pomagal Elektro-radio na servisu na Bledu. In končno, tovariš direktor je prejemal za svoje delo nekje

25.000 dinarjev, drugje 10.000 in spet 5.000 dinarjev itd. Denarci so se mu kopičili, družba pa je imela od tega dvojno izgubo: dajala je sredstva in jih delno še dalje, za katera pa ne dohiva tistega kar bi potrebovala. Vsekakor je imel od tega edino korist večkratni direktor. Kupil si je nedograjeno hišo splošnega ljudskega premoženja, jo dogradil in si jo kar udobno opremil. Morda bi tega sam ne zmoget, če mu tudi žena ne bi pomagala z dvostranskim zaslužkom: računovodstvo v Kino Bled ima še danes, prej pa je bila tudi računovodkinja v Mesariji Bled.

»CVETKE« Z JESENIC

NA JESENICAH JE NEDAVNO zrasla lepa hišica. Zgradil si jo je direktor nekega manjšega podjetja. Le-ta ima tudi ženo, zaposleno dopolne v nekem drugem podjetju. Žena pa popoldne ni prosta, temveč redno v popoldanskih urah dela še v pisarni pri svojem možu, za kar seveda prejema plačilo. Zanimivo, kaj? Če je podjetju potrebna tudi popoldanska delovna moč, kako to, da mora biti ta prav direktorjeva žena? Seveda bi morda pretiravali, če bi trdili, da je hišica pod Kočno zrasla prav zaradi tega sorodstva. Ker pa za gradnjo ni bilo potrebno nič posojila, lahko upravičeno sklepamo tudi tako.

USLUŽBENEC NEKEGA oddelka občinskega ljudskega odbora Jesenice je za svoje delo prejemal kar lepo plačo. Razen tega pa je moral opravljati še posle na pravnem odseku in ko je prišel čas za obračun, je zahvalno dvojno plačo. In dobil jo je! Kdo bi si mislil? Opravljal je delo, ki ga zmore en človek, zato pa je prejel dvojnjo plačo!

TRETIJ Z JESENIC si je pred kratkim kupil »FIAT 600«. »Le kako je to zmoget,« se nekateri sprašujejo? Mar se je treba temu res tako čuditi? Ne, saj je uslužbenec občinskega ljudskega odbora in istočasno opravlja še

direktorske posle neke jeseniške delavnice.

S ŠTIRIMI REDNIMI dohodki pa kar gre, si verjetno misli neka administratorica na Jesenicah. Za svojo redno službo prejema 17.000 dinarjev, razen tega pa še honorar 4.000, pri neki drugi ustanovi 3.000 in na prosveti 2.000 dinarjev! Vprašajmo se, ali lahko ta oseba res opravlja toliko del hkrati? Mar na Jesenicah res ni ljudi, ki bi jih lahko zaposlili na teh mestih, pa čeprav le honorarno?

ZA HONORARNE »USLUGE« SE NALIVNO PERO

Vsekakor lahko trdimo, da je honorarni zaslužek najbolj razširjen med zdravniki, skoraj nič manj pa med knjigovodji in prosvetnimi delavci. Knjigovodja zaposlen pri nekem podjetju v Trzinu, je istočasno tudi honorarni računovodja v neki kavarni. Toda vse kaže, da s honorarjem ni zadovoljen. Morda je premajhen? Drugače si skoraj ni moč tolmачiti, zakaj si je protizakonito prisvojil še 4.200 dinarjev, s katerimi si je kupil nalivno pero!

HONORARJI »KAMEN SPOTIKE« V PROSVETI

Uslužbenec v podjetju je tudi strokovni predavatelj na strokovni šoli. Šolski pouk ima med svojim rednim delovnim časom. Za svoje delo v podjetju prejema redni mesečni dohodek, honorarne ure na

šoli pa ima še posebej plačane. Večkrat je še celo tako, da najvišja meja, 200 dinarjev na uro ni dovolj! Takšnih primerov h. lahko našli nič koliko.

Nadalje imamo primere, povsem nelogične, ki pa so tudi česti pojav na naših šolah. Ravnatelj šole je zaradi prevelike preobremenjenosti oproščen tistih šolskih obveznosti kot jih imajo učitelji in profesorji. V plačilnih listah ob mesecu pa lahko zasledimo, da je prejel za svoje delo redno mesečno plače in še toliko in toliko honorarja za nadure, ki jih je opravil v učilnici!

Iz raznih poročil je razvidno, da imajo šole na Gorenjskem več prostih mest za prosvetne delavce, da so učitelji in profesorji z nadurami preobremenjeni: in da je vsako leto pripravljenih nastopiti precejšnje število novih učnih moči. Toda slednji zaposlitve ne dobe. Kaj je temu vzrok? Tisti, ki so že zaposleni, bi z novo močjo zgubili honorar, katerega so se že navadili. In če nek novinec že dobi zaposlitev, si večkrat tudi poželi kakšno honorarno uro, toda do nje ne pride. Starejši imajo monopol nad honorarnimi urami, zlasti še, če presegajo 200 dinarjev.

Na splošno so honorarji precejšnji »kamen spotike« v prosvetni službi. Če je določena meja, da so honorarji v kranjskem okraju lahko največ 200 dinarjev na uro, potem bi tako tudi moralo biti. Nikjer ni zapisano, da je v prosveti dovoljeno

prekupčevanje s honorarnimi urami!

TAKO SE NE SMEMO BORITI ZA DRUŽBENI STANDARD

Dvig družbenega standarda je naloga nas vseh. Toda mar se lahko tako borimo za lepše življenje, kot nam kažejo omenjeni primeri? Ne! Toda podobni primeri, ki pa bi jih lahko našli še precej, nas resno opozarjajo na to, da ponekod organi družbenega upravljanja še nimajo tiste vloge kot bi jo morali. Ob treznem premisleku, o samoupravni organi nikdar ne smeli dovoliti, da bi v njihovo podjetje prišel direktor, ki enake posle opravlja že neke druge; šolski odbori ne bi smeli dopuščati, da se učiteljem in profesorjem kopičijo honorarne ure, znanje otrok pa je nezadostno in podobno. Tako družbenega standarda ne bomo izboljšali. Na takšen način le dovoljujemo, da si nekateri posamezniki izboljšajo svoje življenjske pogoje (si grade hiše, se motorizirajo in modernizirajo!). Seveda pri tem ne mislimo, da po svojem delovnem času nihče ne sme še kaj zaslužiti. Zakaj ne, če ima pa možnost, saj smo ljudje! Vendar pa bi morali honorarne zaslužke v prvi vrsti dajati tistim, ki sicer niso sposobni, da bi bili v rednem službenem razmerju s polno zaposlitvijo. Zlasti pa bi morali kontrolirati tiste, ki se gajo po honorarnih zaslužkih med svojim rednim delovnim časom.

B. Fajon

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

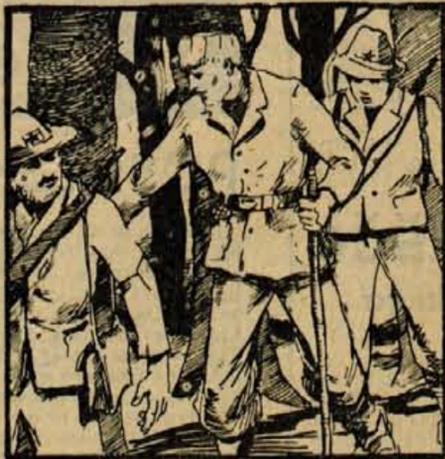
41

Stanetu je ključala bolečina na prestreljeni nogi, da je mislil, Nemci, ki sedijo na njegovem kupu smrečja, bodo čutili utrip bolečine v žilah. Toda Nemci tega seveda niso čutili — niti sanjali niso, da pod smrečjem, na katerega so se udobno zleknil in razmetali po njem svoje orožje in opremo, leži partizanski voditelj, ki ga že tako dolgo zaman lovijo.

42

Potem so se oglasila hripava povelja in Švabi so pobrali orožje, pa kmalu spet izgledali v gozdu. Stane je dolgo poslušal, potem pa je previdno zlezal iz smrečja: bil je sam. Samo gozd je dihal skorajda neslišno — ampak glasno za tistega, ki ga zna slišati; in kdo bi ga razumel bolje od njega, ki mu je bil gozd zaščitnik in domovanje po drznih akcijah?

43

Bolečine so mu pačile obraz, ko se je odvrlel, da bi poiskal tovariše. Nečloveške napore je prebil — toda dohitel jih je. Položili so ga na nosila, ampak hotel je hoditi. Tako je spet hodil z njimi. Sklenil so, da ga v prvi vasi pustijo pri zaupnem človeku. Toda Nemci so še vedno hajkali po Udin borštu in nihče si ni upal vzeti ranjenca pod streho.

44

Stane je predlagal, da bi se za nekaj časa, dokler hajka ne mine, zatekl v votlino pod vrhom savske struge pri Okroglem. Toda borci so vedeli, da ranjeni Stane ne bo prišel do tam. Zato so še naprej iskali zatočišče zanj, dokler ga niso našli pri krznarju Lojzu v Dupljah. Pustili so Staneta tam, skupina pa se je odpravila iskat votlino na bregu Save.

gorenjski obveščevalec

SPORTSPORE

MALI OGLASI

Prodajam seno 1.500 kg. Trilar Valentia, Stražiška 2, Kranj 2272
 Nujno potrebujem 4 grame zlata za zobe, Wahl Ivan, Rotarjeva 3, Kranj 2300
 Prodajam samsko spalnico. Ljubljanska cesta 2, Kranj 2301
 Moped »Puch« dobro ohranjen prodajam za gotovino. Rugale, Kranj Kidričeva 3 2302
 Prodajam klavir. Informacije dobite v Glasbeni šoli Kranj 2303
 V četrtek, 8. januarja 1959 od 17. do 17.30 ure je bilo izgubljenih 10 nylon šalov od trgovine Galanterija, Prešernova ulica, do Komisijске trgovine. Poštenega najditelja prosim, da jih proti nagradi vrne v trgovini Galanterija, Prešernova ulica 14.

ZIROVNICA: 14. januarja ameriški barvni vstavitveni film »DR-ZITE TATU« in ameriški barvni cinem. film »VELIKA BIKOBORBA«.
DOVJE - MOJSTRANA: 14. januarja amer. film »NE KOT TU-JEC«.
BLAD: 13. in 15. januarja jugoslovanski film »MALE STVARI«. Predstave vsak dan ob 17. in 20. uri.
RADOVLJICA: 13. januarja ob 20. uri ter 14. januarja ob 17.30 in 20. uri jugosl. film »VRNIL SE BOM«.
DUPLICA PRI KAMNIKU: 14. in 15. januarja amer. film »V GO-ROVJU KOLORADA«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

OBJAVE

R A Z P I S
 Pisarniško moč z znanjem strojepisja in poznavanjem administrativnih poslov, tudi začetnico — absolventko srednje ekonomske šole sprejme Srednja tehniška tekstilna šola v Kranju. Nastop službe takoj ali najpozneje 1. februarja 1959.
OBJAVA
 DPD »Svoboda« v Škofji Loki vabi vse, ki bi lahko nastopili na II. javnem nagradnem tekmovanju pod naslovom »Neznani talenti nastopajo«, na avdicijo, ki bo v sredo, 14. I. 1959 od 18. do 21. ure na odru Svobode (Šk. Loka, Spodnji trg). Posebno vabimo tudi talente iz okolice in humoriste.
 DPD Svoboda Šk. Loka

PO POTEH partizanske Jelovice

V Dražgošah je bil danes tradicionalni smučarski tek »Po stozah partizanske Jelovice«. Sodelovalo je 11 ekip iz raznih krajev Gorenjske in 13 posameznikov. Ekipi ZB iz Vrhnike in SK Triglav iz Kranja sta odstopili, ekipa SK Jesenice pa je bila disvalificirana.
 Najboljši čas dneva je dosegel Zdravko Hlebanja (SD Mojstrana) v tekmovalni ekipi — posameznikov s časom 55,15. Najboljši čas med ekipami pa je dosegla ekipa

TVD Partizan Gorje, ki je tekmovala v tretji skupini (Repe — Kobilica — Peterman) s časom 2:15,21. V tretji skupini patrol so se razvrstile ekipe v naslednjem redu: SD Lesce, OPV Bohinj, TVD Zirovnica.
 V patrolnem teku prve skupine

NAMIZNI TENIS

PRED EKIPNIM PRVENSTVOM FLRJ ZA ŽENSKO IN MLADINKO

V soboto in nedeljo, 17. in 18. januarja bo v Kranju letošnje prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu za ženske in mladinke. Turnir bo organiziral NTK Triglav, kateremu je Namizno-teniška zveza Jugoslavije že tretjič po vojni zaupala izvedbo takega tekmovanja. Ekipa v obeh disciplinah bodo tekmovala po sistemu vsak z vsakim, tako da bomo dobili točen vrstni red posameznih moštev. Pri ženskah bosta Partizan iz Beograda in zagrebški Graficar igrala prvo violino. Za ostala mesta pa imajo največ možnosti Triglav, Fužinar, Ljubljana in Odred. Pri mladinkah je glavni favoriti ravenski Fužinar, njegov glavni konkurent pa Triglav. Za ostala mesta je položaj precej nejasen, ker se ne vemo, v kakšni zasedbi bodo posamezne ekipe nastopile.
 Razen tega bo v okviru turnirja tudi tekmovalje mladink posamezno. Ta turnir bi moral biti šele 14 dni kasneje v Beogradu. Kar pa bodo najboljšje jugoslovanske mladinke od 19. do 27. januarja na zveznem treningu v Kranju, je bil zato prestavljen v Kranj.

Ekipa zmagovalcev

HOKEJ NA LEDU

LJUBLJANA : CRV. ZVEZDA 15:2

Jesenice, 11. januarja.
 Včeraj popoldne je bila na jeseniškem umetnem drsališču odigrana prva prvenstvena tekma za državno prvenstvo v hokeju na ledu. Srečali sta se moštvi HK Ljubljana in HK Crvena zvezda iz Beograda. Igra je bila zelo borbeno, vendar je bilo že v prvih minutah opaziti, da je Ljubljana v premoči, čeprav je dala prvi gol. Cima je Crvena zvezda spoznala premoč partnerja, se je odločila za obrambo, vendar ji tudi to ni dosti pomagalo. Prva tretjina je bila zaključena z 2:1 v korist Ljubljane. V drugi tretjini so Ljubljanci 4-krat zatresli mrežo Crvene zvezde, medtem ko so Beograščani uspeli le enkrat prodreti v vrata Ljubljancev. V tretji tretjini so zaigrali Ljubljanci lepo, medtem ko je Crvena zvezda igrala v obrambi. Rezultat zadnje tretjine je bil 5:0 v korist Ljubljane. Končni rezultat tekme je 15:2 za Ljubljano. Tekmo sta sodila sodnika Lombar in Božič pred približno 2000 gledalci.

JESENICE A : CRV. ZVEZDA 20:0

Jesenice, 11. januarja.
 Danes popoldne ob 15. uri je bila na jeseniškem drsališču druga tekma za državno prvenstvo v hokeju na ledu. Srečali sta se moštvi Jesenice A — dosegli so državni prvaki — in Crvena zvezda iz Beograda. Zmagali so Jesenice z 20:0 (6:0, 8:0, 6:0). Tekmo sta pred 2500 gledalci sodila sodnika Korško in Gorše.

JESENICE B : KAC B CELOVEC (7:7)

Pod Mežaklo na Jesenicah je bila v četrtek zvečer prijateljska mednarodna hokejska tekma med HK Jesenice B in HK KAC iz Celovca (Avstrija). Tekma se je končala z rezultatom 7:7 (3:2, 3:4, 1:1) za Jesenice. Igra je bila zelo lepa, hitra in borbeno. Sodila sta je Moser (Avstrija) in Kozjek (Jesenice). Za je eni najlepših dosedanjih srečanj v letošnji sezoni zaradi sneženja in viharja prisostvovalo le nekaj sto gledalcev.

DJORDJEVIĆ PRVAK BRZOTURNIRJA

V četrtek, 8. januarja je bil v prostorih šahovskega društva Kranj redni mesečni brzoturnir. Tokrat je poskrbel za presenečenje mladi tretjekategornik Ljubo Djordjević, ki je bil v moški konkurenci starejših s 4 točkami zanesljivo prvi. Slede mu: Copič 3, Kavčič 2,5, Fajon in Bukovac po 2.

RADIO

»RADIO«, JESENICE: 14. in 16. januarja amer. film »PUSTOLOVŠČINE V BURMI«.
 »PLAVZ«, JESENICE: 15. in 16. januarja amer. barv. film »DR-ZITE TATU«.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 18. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 12. JANUARJA

9.20 Umetne in narodne pesmi poje obrtniški KUD »Enotnost« iz Kranja p. v. Viktorja Fabianija.
 9.40 Z zabavnim orkestrom Wernerja Müllerja.
 11.00 Blaž Arnič: Čebele in cvetice.
 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Velika bitka za Dražgoše.
 12.15 Kmetijski nasveti — Ela Kovčič: Kako je s kolinami.
 12.45 Duet Danica Filipič in Greta Ložar s spremljavo Avgusta Stanka.
 15.40 Listi iz domače književnosti — Prežihov Voranc: Generalna vaja v mlinu.
 17.10 Popevka tega tedna.
 18.30 Sportni tednik.
 20.00 Odprite sprejemniki!
 20.45 Kulturna tribuna.
 21.00 Glasbena medigra.

TOREK, 13. JANUARJA

8.05 Narodne in domače viže v pisanem zaporedju.
 8.30 Havajski zvoki.
 8.40 Potopisi in spomini — Iz Montgomerijevih spominov — Zakaj niso Nemcev premagali že v jeseni 1944.
 10.10 Melodije od tu in od tam.
 10.45 Za dom in žene.
 11.30 Oddaja za otroke a) Manica Komanova pripoveduje, b) Otroci pojo.
 12.15 Kmečka univerza — Jože Novinek: Uspehi in izkušnje sodelovanja v kmetijski proizvodnji.
 13.30 Dvospevi iz oper G. Puccinija.
 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
 15.40 Humoreska tega tedna — Clarence Day: Plemeniti instrument.
 16.45 Domače aktualnosti.
 20.00 Zborovske skladbe P. I. Čajkovskega.
 21.24 Iz novejšje simfonične glasbe.

SREDA, 14. JANUARJA

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje.
 9.40 Sedem minut za novo pesmico — J. Bitenc: Metka in babica.
 11.15 Nekaj zborov in priredb Petra Liparja.
 12.05 Hammond orgle v ritmu.
 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Babnik: Novo izdelovanje satnic.
 13.30 Venček narodnih v priredbi Filipa Bernarda.
 17.30 Z ljudsko pesmijo po pokrajinah Jugoslavije — Srbske narodne pesmi in kola.
 18.00 Kulturna kronika.
 18.15 Igra Mariborski instrumenti.
 15.40 Novost na knjižni polici — M. Milojković: Kri na listju.
 16.00 Koncert po željah.
 17.10 Sestanek ob petih. talni ansambel.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in babice

PEČARJARIJE

roj. Baloh se pristočno zahvaljuje vsem za izkazano sočutje. Posebna zahvala vsem, ki so počastili njen spomin in jo v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tudi gospodu Fortunu in vsem darovalcem cvetja.
 Pečarjevi

18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.
 22.15 Jugoslovanski zabavni orkestri, ansambli in vokalni solisti.
 23.10 Z vseh vetrov (spored zabavnih melodij).

ČETRTEK, 15. JANUARJA

8.05 Poje pevski zbor LIRA p. v. Cirila Vremsaka.
 9.45 15 minut s Kmečko godbo.
 10.10 Z junaki iz oper B. Smetane.
 11.00 Znani plesni orkestri v prijetnem ritmu.
 12.00 Veselo opoldne s triom Bardorfer.
 12.15 Kmečka univerza — Ing. Danica Koršec: Krmni in pivovarski ječmen — zanesljivo žito našega podnebja.
 12.25 Popevke se vrstijo.
 14.15 Turistična oddaja.
 16.00 Vsakomur nekaj iz arhiva zabavne glasbe.
 18.00 Četrtkova reportaža.
 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.
 22.15 Po svetu jazza.

PETEK, 16. JANUARJA

8.40 Nedeljska revija zabavne glasbe na valu 327.1.
 9.47 Pozdravi za mlade risarje.
 10.10 Domača orkestrska glasba.
 11.00 Za dom in žene.
 11.10 Poje Doris Day.
 12.00 Isaac Albeniz: Španski napevi.
 12.15 Kmetijski nasveti — dr. Bogdan Ditrih: Kako dosežemo dolgotrajnost lesa.
 12.25 Nastopa Oklet bratov Pirnat
 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo: Novice iz zimskega godda.
 14.35 Poje tenorist Mario del Monaco.
 15.40 Iz svetovne književnosti — Meinard Inglin: Začarani hrib.
 16.00 Petkovo glasbeno popoldne.
 17.10 Količek za mlade ljubitelje glasbe.
 18.10 Umetne in narodne pesmi poje moški zbor France Prešerna p. v. Petra Liparja.
 18.30 Iz naših kolektivov.
 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.
 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.
 23.30 Od popevke do popevke.

SOBOTA, 17. JANUARJA

8.05 Mladina poje.
 9.30 Listi iz orkestrske lirike.
 10.10 Pesmi tujih narodov.
 11.00 Uvertura, arije in medigre.
 11.45 Pionirski tednik.
 12.00 Vesele citre.
 12.15 Kmečka univerza — Ing. Mirko Peternel: Kaj smo in še bomo dosegli s kooperacijo v živinoreji.
 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja.
 13.30 Pesmi zimskih noči.
 14.00 Pet pevcev — pet popevk.
 14.15 Sportna reportaža.
 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.
 15.40 S knjižnega trga.
 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes.
 18.00 Jezikovni pogovori.
 18.45 Okno v svet: Atlantski pakt.
 20.00 Spoznavajmo svet in domovino.
 22.15 Oddaja za naše izseljence.

Komisija za štipendije Industrije bombažnih izdelkov Kranj, razpisuje na podlagi Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ, št. 35/55) naslednjo štipendijo za šolanje na tekstilni fakulteti.
 Interesenti naj pošljejo svoje prošnje personalnemu oddelku podjetja, najkasneje do 31. januarja 1959.
 Industrija bombažnih izdelkov Kranj.

Si lahko predstavljate, kako udobno bo tisti lahko prebiral najuolj bran časopis na Gorenjskem, političnik »Glas Gorenjske«, ki bo na našem tradicionalnem nagradnem žrebanju naročnikov dobil dva rex-fotelja in mizico. Pohitite, še je čas, da dobite ta dobitki! Nagradnega žrebanja se bodo lahko udeležili vsi naročniki, ki bodo do žrebanja vplačali vsaj polletno naročnino za »Glas Gorenjske«.

Nagrado, ki jo prikazuje slika (dva rex-fotelja in mizica), je dala TOVARNNA UPOGNJENEGA POHISTVA »STOL«, KAMNIK — DUPLICA telefon: Kamnik številka 204, 205 potniška, železniška postaja: Duplica pri Kamniku

Izdeluje: Stole iz upognjenega lesa, v serijski proizvodnji po svojih standardih, druge stole po individualnih načrtih, predvsem v serijah; Rex-izdelke-fotelje in mizice po lastnem patentu, več vrst zložljivih stolov, sodobno pisarniško pohištvo, več vrst stolov, mizic, foteljev v metal-lesni kombinaciji, opremlja kinematografske in druge dvorane s fotelji — navadnimi in tapciranimi in opravlja montažo z lastno montažno ekipo.

DOBAVLJA SVOJE IZDELKE V PRVOVRSTNI — SVETOVNO PRIZNANI KAKOVOSTI IZ VOZ OPRAVLJA NEPOSREDNO Z LASTNO KOMERCIALNO ORGANIZACIJO!

Časopisno podjetje „GORENJSKI TISK“ KRANJ

je povečalo zmogljivost v ročni knjigovozni, zato vam bo hitro in solidno zvezalo letnike raznih revij in uradne liste, prevezalo stare knjige itd.

Naročila sprejema naročniški oddelek podjetja - telefon 190

PODJETJA USTANOVE KNJIŽNICE

GLOBINSKI TOKOVI V OCEANIH

so posebno zanimali znanstvenike v Mednarodnem geofizikalnem letu

SONCE OGREVA VODO OCEANOV V TROPSKIH KRAJIH, HLADITA PA JO LED IN SNEG V POLARNIH PREDelih. KER JE HLADNA VODA TEŽJA OD TOPLE, TONE NA DNO OCEANOV V POLARNIH KRAJIH IN SE POMIKA PROTI EKVATORJU, KJER SE DVIGA IN GRE PONOVO NAZAJ PROTI SEVERNEMU IN JUŽNEMU POLU. KOLIKO LET ŽE TRAJA TA PROCES? TO JE ENO IZMED VPRAŠANJ, KI GA BO TREBA ŠE REŠITI.

Morje je človeka že od nekdaj zanimalo. Okoli 70% zemeljine površine pokrivajo oceani, vendar človek o njih zelo malo ve. Znano je, da se voda, ki izparava iz morske površine, vrača na zemljo v obliki dežja. Znano je tudi, da najmanjše spremembe v delovanju »stroja«, ki ga predstavljajo oceani, atmosfera in sonce, lahko izzovejo poplavo, sušo ali močne vremenske spremembe.

Mnogi oceanografi menijo, da so vremenske spremembe verjetno v zvezi s spremembami cirkulacije vode v velikih globinah. Mednarodno geofizikalno leto se je posebno zanimalo za raziskovanje tokov v globinah oceanov. Sploh je predstavljala oceanografija glavno zanimanje znanstvenikov v mednarodnem geofizikalnem letu in zato so bile po svetu organizirane številne specialne ekspedicije. Proučevanje globinskih struj je že dalo nekaj zanimivih ugotovitev. Vzhodni del Zalivskega toka so n. pr. skupno raziskovali Američani in Angleži. Ugotovili so, da v globini 1500 metrov pod gladino skoraj ni nobenega premikanja vode, v globini 2700 metrov pa so odkrili strujo, ki se premika z relativno precejšnjo hitrostjo — 12.800 metrov na dan. Vodni tok v globini 2700 metrov se pomika proti jugozahodu do čim Zalivski tok na površini teče proti severovzhodu.

Znanstveniki že dalj časa vedo, da na ekvatorju en vodni tok teče proti zapadu — od Paname k Aziji. Zdad pa so znanstveni sodelavci mednarodnega geofizikalnega leta ugotovili, da v globini od 60 do 300 metrov pod gladino obstaja tok z nasprotno smerjo gibanja.

Globalni tokovi tečejo od polov in nosijo ledeno vodo k ekvatorju. Znanstveniki so ugotovili, da je v morju, ki obkroža Antarktiko, toliko ledu, da bi ta, skupno z ledom, ki sleherni leto naredi nekaj ledenih prstanov okoli tega kontinenta, debel približno 320 kilometrov, pokrila vse kopno na zemlji s 30 cm debelo plastjo. Led se topi, tone v globino in se pomika k ekvatorju, drugi tokovi na površini pa tečejo k poloma. Voda, ki potuje ob oceanskem dnu, vsebuje velike količine hranljivih snovi (planktona). Prav to je vzrok pojavu velikih ribarskih lovišč, kot

je n. pr. bogato lovišče ob državi Peru v Južni Ameriki.

Zakaj hoče človek zvedeti več o globalnih tokovih? En vzrok je predvsem važen: človek je v veliki meri odvisen od hrane, ki mu jo daje morje. Danes človek jemlje od morja 30 milijonov ton letno. Količina, ki jo bo človek tudi v prihodnje lahko jemal, je v veliki meri odvisna od hitrosti, s katero dela ocean sam sebe plodnejšega prav z mešanjem glabinske in površinske vode. Človek hoče tudi vedeti, ali res ne bi bilo nevarno metati odpadke bodoče atomske industrije v najgloblje dele oceanov.

Med raziskovanjem oceanov so se pojavili novi podvodni planinski veneci, od katerih je eden dolg 1600 kilometrov in širok 320 kilometrov. V eni od ameriških postaj na ledenem otoku na Arktičnem morju so merjenja gravitacije privedla do odkritja planinskega venca, ki se dviga 3000 metrov nad oceanskim dnem. V teku so tudi raziskovanja jarka na morskem dnu, ki do zdaj ni bil znan. Dolg je 72.000 kilometrov in se razteza od Arktičnega oceana na jug skozi Atlantski ocean, gre preko južnega dela Indijskega oceana in Pacifika, potem pa se obrne na sever proti Aljaski. D. Maurice Ewing s kolumbijske univerze pravi, da je jarek globok 3200 do 8000 metrov in širok od 32 do 40 kilometrov, na obeh straneh pa so okoli 1600 metrov visoke planine. Značilno je, da leži v bližini tistih predelov na zemlji, kjer so pogosti potresi.

Najgloblji oceanski useki leže v bližini kopna, in sicer v zapadnem delu Tihega oceana. Ugotovljeno je, da imajo štirje najgloblji useki skoraj isto globino — okoli 11.000 metrov. Med seboj se razlikujejo največ za 200 metrov. Zaradi tega znanstveniki domnevajo, čeprav ne poznajo vzroka, da večje globine sploh ne more biti, ne da bi prišlo do rušenja sten usekov.

S specialnimi fotografskimi kamerami so tudi fotografirali morje in morskno dno v večjih globinah. Nekateri posnetki iz globine okoli 4200 metrov so odkrili klisure, žrela in udobine, ki govorijo, da je tudi v teh globinah življenje.

Gibanje toplote skozi oceanske sedimente so merili s pomočjo specialnih

sondažnih instrumentov. S tem naj bi olajšali proučevanje debeline skorje oceanskega dna. Gibanje toplote pa so pričeli raziskovati tudi zato, da bi ugotovili, ali tokovi v notranjosti zemlje, za katere menijo, da izvirajo zemljino magnetno polje, povzročajo tudi razpoke, nastanek planin in deformacije na oceanskem dnu. Že prva raziskovanja so pokazala, da se debelina sedimentov poveča od 295,2 m na 20 stopinjah severne širine na ekvatorju že na 492 metrov.

Veliko pozornost so posvečali tudi pimi in useki. Znanstveniki so ugotovili, da se nivo morja menja; severno od ekvatorja zgubijo oceani preko zime okoli milijon milijonov ton vode, medtem ko oceani južno od ekvatorja pridobijo v tem času približno polovico te količine.

ZREB JE ODLOČIL

V soboto popoldne je bilo v prostorih uredništva javno žrebanje novoletne nagradne križanke. Pri žrebanju se je srečala nasmehnila nasladnjim reševalcem (uredništvo je v pravočasnem roku prejelo 283 rešitev):

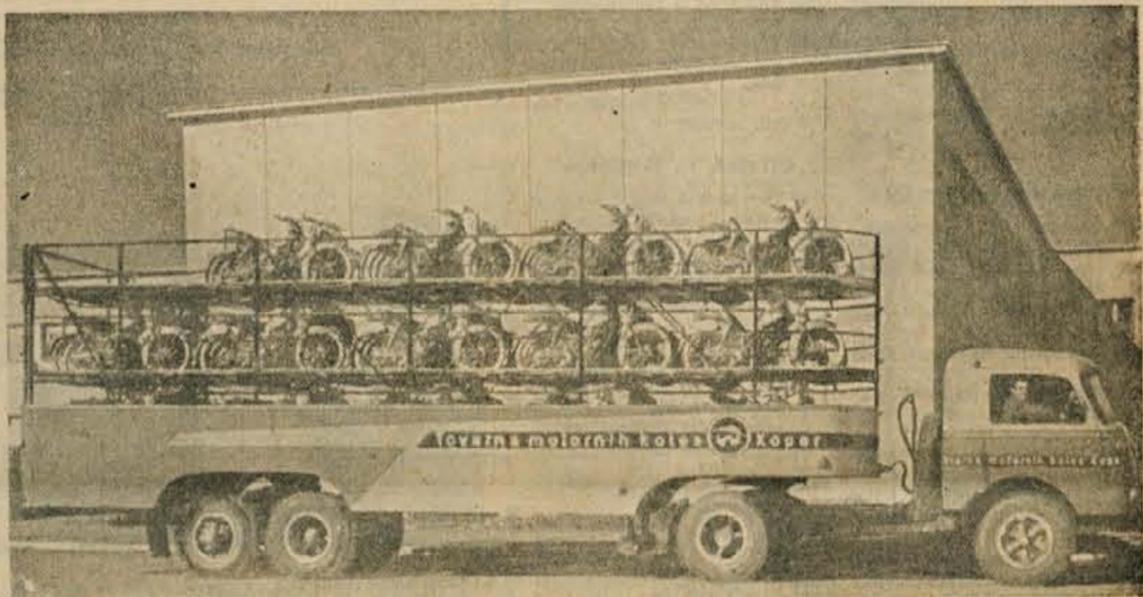
1. nagrado 2.000 dinarjev prejme Jardo Gogala, Kranj, Standard;
2. in 3. nagrado pa 1.000 dinarjev dobila Marica Nograšek, Kranj, Predoslje 70 in Nell Gogola, Kranj, Huje 78;
4. in 5. nagrado po 500 dinarjev pa Franci Rozman, Kranj, cesta 1. maja 22 ter Marija Tičar, Kranj, Jenkova 10.

Izžrebanci naj dvignejo nagrade na uredništvu »Glasu Gorenjske« od 14. do 31. januarja 1959.

Pravilna rešitev novoletne križanke

— vodoravno: srečno novo leto 1959, Aida, lokomotiva, Loire, jok, lak, D, da, no, la, P, I, M, KD, li, I, M, A, ae, C, pst, N, J, A, Ita, I, T, pelod, cre, H, K, K, E, ovele, iskrea, A, telovadec, lila, L, R, Po, fen, venera, pav, O, K, senen, I, Komna, ima, re, urar, Nacek, as, muza, kje, O, B, N, tise, Z, sd, vrba, Grki, A, del, O, T, moped, E, Moste, možat;

navpično: dimnikar, P, D, pa, salama, tetoviran, M, Rio, E, es, G, O, edinka, polž, tros, čarodej, evo, umik, T, N, E, lev, okrušite, ol, Olaf, oaze, noj, Dedek mraz, okolica, en, N, vokal, cic, sanke, om, pir, S, ve, ajda, M, LO, steklenice, Om, et, pita, rinem, E, V, po, ili, Helena Kordež, ova, čar, beda, A, K, Kala, balet.

PRIKOLICA ZA MOTORNA KOLESA

Da bi znižala prodajno ceno in izenačila cene svojih izdelkov po vsej Jugoslaviji, si je tovarna Tomos pred kratkim oskrbela posebno tovorno prikolico za prevoz motornih koles. Za nakup omenjene prikolice, ki je edinstvena v naši državi, se je vodstvo tovarne odločilo iz številnih razlogov. Že oddaljenost Kopra od železnice (več kot 30 km), je bila v določeni meri vzrok zastoja v opremljenosti 100 motornih koles dnevno. Pogoji za pakiranje motornih koles so glede na pretovarjanje na železnici mnogo bolj neugodni, razen tega pa so tudi tarife za prevoz z železnico znatno vplivale na maloprodajno ceno Tomosovih proizvodov. Razlika v ceni je namreč v posameznih krajih znašala več tisoč dinarjev za motorno kolo. S pomočjo novega transportnega sredstva se je poleg vsega še znatno skrajšal čas dobave, kajti pretovarjanje in rezerviranje vagonov ni več potrebno, odpadle so vse morebitne ležarine in podobno.

Tovarna je kupila dve prikolici. Nosilnost prikolice je 135 mopedov »Colibri«, prilagojena pa je za prevoz vseh tipov motornih koles, ki jih izdeluje Tomos.

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Nato smo poskusili z dvema dekletoma, ki smo ju že večkrat srečali v restavraciji vojne letalstva. Z eno izmed njih sem te dni malo ljubimkal in s von Grunenom sva ju peljala v razne kabarete. Bili sta popustljivi.

Obe sta bili mladi, prikupni plavolaski. Starejša Helena je bila zaposlena v nemškem uradu za delo in z nekim letalskim častnikom je imela ljubezenske vezi, ki so trajale vse do njegove smrti. Bila je visoka in svetloplavlas. Njena prijateljica je bila na pol Italijanka, na pol Francozinja in bila spričo tega nenavadna s svojimi plavimi lasmi in modrimi očmi. Bila je plesalka, kasneje pa tajnica pri nekem nemškem trgovcu. Dekleti sta bili zdaj brezposelni in videti je bilo, da jima je takšno življenje všeč.

Helena sama me je prosila, naj ji preskrbim kakšno službo. Povabil sem jo, naj me obišče v mojem hotelu. Tam sem ji razložil nemški predlog in ona ga je sprejela. Dogovorjeno je bilo, da bo dobivala 8000 frankov mesečno, po končanem pouku pa 10.000.

Glede njenega šolanja mi je von Grunen dal posebna navodila. V primeru, če bi zavezniški razširili svoje mostišče, bi morala Helena ostati v nekem mestu in slediti njihovemu napredovanju. Morala bi imeti kamuflirani radijski oddajnik. Skušala naj bi se zaposliti pri zavezniških, se povezati z zavezniškimi častniki, zvedeti, v kakšnih enotah služijo in dognati premike njihovih čet. Te informacije bi nam sporočala po radiu.

Vse to je bilo za lepo Heleno sprejemljivo. Videti je bilo, kakor da jo znima edino le to, koliko bo pri tem zaslužila. Vprašala me je, ali bo ustrezno nagrajena, če izda

kakega člana francoskega odporiškega gibanja Pariza. Neka njena prijateljica, tako mi je pripovedovala, dela za Gestapo pri odkrivanju članov odporiškega gibanja. Pretvarjajoč se, da je sovražna Nemcem, je ta dekle prodala v razna podtalna gibanja in zatem za velik denar prodala svoje informacije Nemcem. Rekel sem Heleni, da nas francosko odporiško gibanje ne zanima, marveč samo podatki o zavezniški vojski.

Podpisala je pogodbo, jaz pa sem pri tem pričal. Odslej je prihajala vsak dan dopoldan in popoldan in učil sem jo Morsejeve abecede. Bila je nenavadno odprte glave. V treh dneh je bila kos abecedi in v 6 dneh je znala diktirati 26 besed v minuti — za to je običajno potrebno šest tednov ali dva meseca. Res je bila izredno spretna.

Von Grunen je pripeljal tudi nekega nemškega knjigarja iz Nantesa. Ta je bil oženjen s Francozinjo. Ob zavezniškem bombardiranju Nantesa, ni samo izgubil ene noge, marveč tudi svoje delo. Njegova žena, ki je bila tedaj noseča, pa je bila hudo ranjena. Seveda je bil silno ogorčen na zavezniške. Privolil je, da bo delal za nemško obveščevalno službo in ker je dolgo živel v Franciji in poznal ljudi, na katere bi se lahko Nemci zanesli, je dobil tudi nalogo, naj jih pridobi za delo.

Zdelo se mu je nenavadno, da so se Nemci že tedaj pripravljali na zavezniško okupacijo Pariza. Od izkrcanja je minilo komaj štirinajst dni. Toda skozi Pariz so vozili velikanski transporti nemških vojakov in tankov. Časniki so bili polni slik zavezniških ujetnikov in skupina letelcev je šla skozi Pariz na poti v ujetniško taborišče. Spretno sestavljena propagandna poročila so govorila o velikanskih izgubah Britancev in Amerikancev na morju, v zraku in na kopnem. Poročilo je bilo tako samozavestno, da je bilo videti nemogoče, da bi napadalci mogli nadaljevati prodiranje. V kratkem času bodo prav gotovo vrženi nazaj v morje.

Toda karkoli je govoril Goebbels ali mislil Hitler, nemško vrhovno poveljstvo je prav gotovo spoznalo, da je nemogoče zaustaviti Eisenhowerja; zato so tudi tako nore hiteli pri iskanju agentov, ki bi ostali v zaledju. Von Grunen se je prostovoljno javil za to delo, vendar mislim, da ga je k temu pripravila prevelika doza žganja. Predlagal je, da bi najel trgovino s starinami in se izdajal za Francoza. Bil bi častnik, ki bi poveljeval dugim vohunom, jaz pa bi bil, če bi ostal v Parizu, njegov pomočnik.

Ker se je bitka na obali razširila, so bili tudi alarmi bolj pogostni; zdaj so vsak dan in vsako noč tulle sirene. To me je spominjalo na Berlin. Slišal sem bombe, kako se padale na razne vojaške cilje v predmestju, v zraku pa se se razletavale protiletalske granate. Nekega popoldneva je preletelo Pariz v krasnem poletu okrog sto letelih trdnjav. Letele so kakih šest tisoč čevljev visoko in res ne vem, kako so bile kos viharju streljanja iz protiletalskih topov. Nadaljevale so pot in ponosno prezirale sieherni odpor. Nekaj jih je bilo zadetih; dve sta vibasto strmoglavili na tla. Več letalcev je odskočilo s padali. Armada pa je nadaljevala svojo pot.

Ko se je to dogajalo, so skupine ljudi strmele v zrak in lovile sapo spričo te drznosti Amerikancev. Na Boulevardu des Italiens, kjer sem stal, je policija skušala prisiliti ljudi, da bi šli v zaklonišča. Za nemške vojake je bilo kaznivo, če so bili med alarmom na cesti. Kakor hitro so sirene zatulile, so hrupno bežali v najbližje bunkerje, francoski pobiči pa so se jim smejali.

Tedaj je bil Pariz prav tako poln vojakov vseh tipov in narodnosti kakor Berlin: Kozaki z meči in kučmami, Poljaki, Čehi — videl sem celo japonske častnike.

Čeprav je bilo nenavadno, me vendarle ni posebno presenetilo, ko sem srečal skupino Francozov v nemški uniformi. Samozavestno so hodili po ulicah, njihovi rojaki pa so jih zmerjali.